

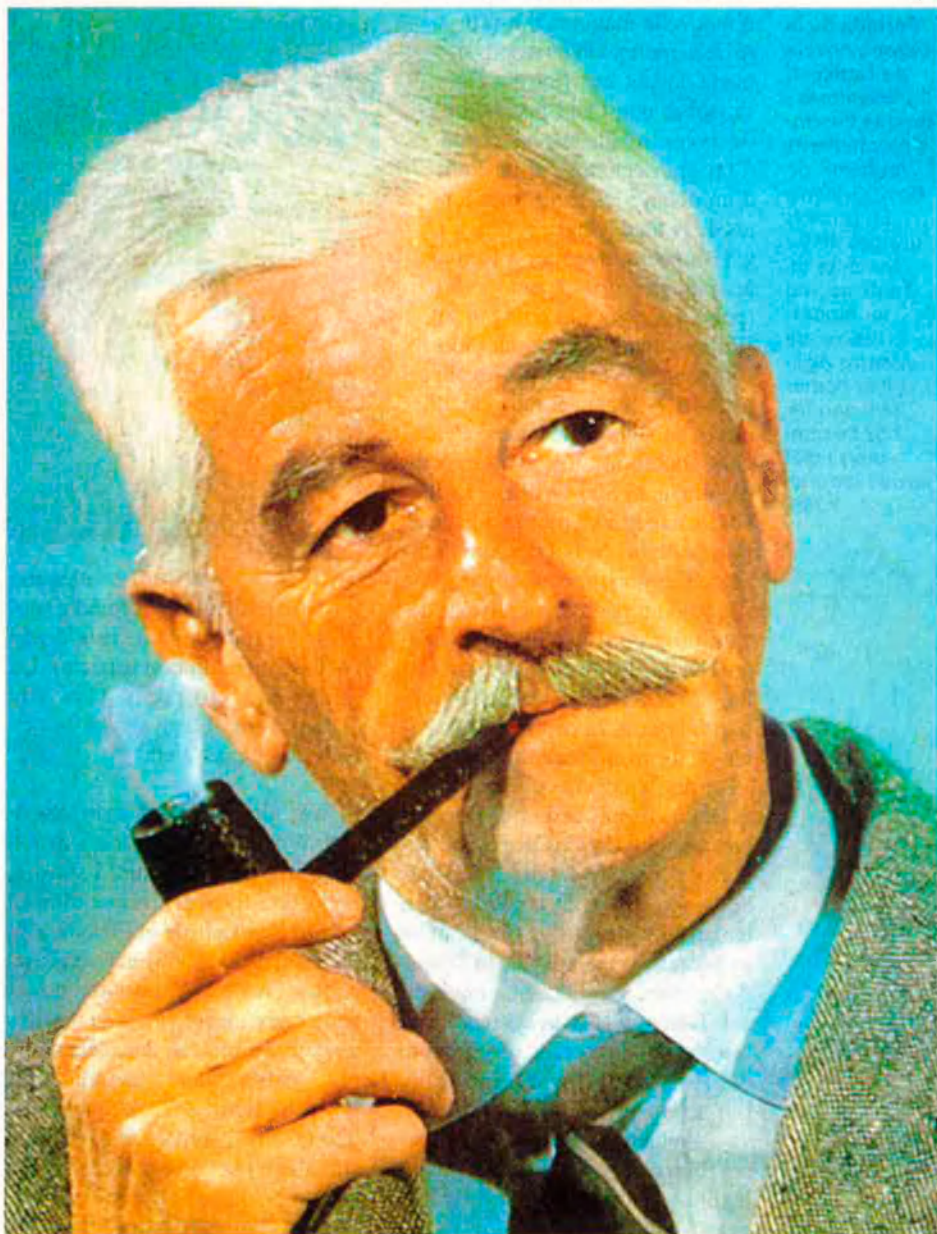
William Faulkner, el sudista vagabund

Va creuar el planeta amb el Mississipí i les seves ferides dintre l'ànima. A cada ciutat una dona li guaria el cor, i el bourbon, les ferides. Va ésser, també, l'escriptor més profund del Sud, amb obres com 'Mentre agonitzo' o 'Santuari'.

El Plaza Athénée és un palau parisenc sovint envaït per americans. En una suite, Dee, companya del director Howard Hawks, hi prenia un bany. Era el 1953. Piquen a la porta. Dos grums, el conserge, dos porters i dos guardes hi entren amb un home baixet que duu la roba tacada de sang. Dee, amb barnús i bigudins, diu que deixen el paquet damunt el llit, amb precaució. Llevant-se cortesament el quepis, el més vell dels policies declara: "És un gran escriptor americà... Ningú no ho diria en veient-lo."

Haveu contemplat mai cap riu americà, gran o petit? Flueixen brutalment. La primera impressió és excepcional. El riu Yoknapatawpha no ho desmenteix i, tanmateix, el seu nom impronunciable significa, en chicasaw, "l'aigua que flueix lentament". Que és tant com dir que el Yoknapatawpha no existeix..., sinó en els llibres de William Faulkner, que dona nom a un districte del Mississipí, del qual ha dibuixat el mapa (en *Absalom!*) i s'ha declarat propietari únic: també la vida, doncs, pot ser un riu lent i brutal.

Aquell fardell d'ossos al llit de la bella Lady Dee, al Plaza, havia obtingut el premi Nobel feia tres anys, vivia sota els efectes del bourbon i passava uns quants dies a París abans de fer cap al Caire, on havia de treballar en un guió sobre el temps dels faraons que li havia demanat Hawks. "Ja ho veus, Bill, et bastiré una piràmide". Bill li respon que farà bé de faraó. Hawks canvia de conversa, però

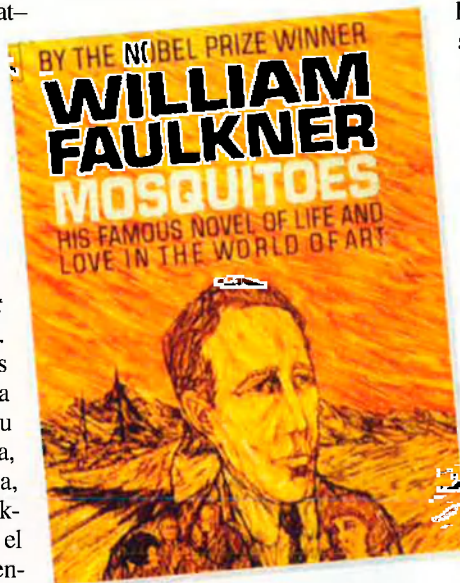
William Faulkner es definia davant dels intel·lectuals com "un pagesès". Els pagesos, però, no viatgen com ho va fer l'escriptor, que va ser una mena de cul d'en Jaumet.

havia ofert dos mil dòlars la setmana al seu gran "escriptor". Això era per a ell l'amistat.

L'elegant senyor Hawks, sempre calçat i vestit a mida (mentre Dee se les apanyava amb un Faulkner sagnant, mister Hawks s'emprova-va uns botins a Lobb) sentia una sincera admiració per aquell de qui va ser un dels sis-cents lectors (l'any 1926) de la primera novel·la, *Moneda de Simi*. Un escrit anònim. Un anònim que, com Déu, va decidir de crear un món. Món és una paraula bastant petita. Un món sorgit –tret a cops de tecla, una altra forma de brutalitat– d'una vella màquina d'escriure de la marca Underwood, situada davant una finestra closa, sobre una taula poc lluïda de potes retallades, al costat d'un gran cendrer i d'un llum d'un dòlar, i les tecles més totes de la qual eren d, e, f, g, i, r, s, t, u, necessàries per a formar les paraules *grief* (pena) i *dust* (pols). La pena i la pols fan set. William Faulkner era aleshores alcohòlic. Però això no explica res, menys encara el seu geni; diu molt i amaga encara més. Pena, pols, bourbon, tot això evoca, d'entrada, el Sud. William Faulkner va nàixer i va morir sudista, el primer premi Nobel del Sud. Sense concessions novel·lesques: "no sóc sinó un pagès", va afirmar davant un grup d'intel·lectuals asseguts en una catifa de l'editorial Gallimard (era l'època de Gaston rei). Mentida. Ara, és cert que és possible de dir mentides certes.

Un pagès no viatja. Faulkner va ésser una mena cul d'en Jaumet i el van veure als avions demanant begudes per veure moure les cames de les hostesses. Dels avions, l'en baixaven per portar-lo directament a l'hospital i desintoxicar-lo a còpia d'electrons. La medecina era radical. Diuen que quan va recollir el seu Nobel a Estocolm, el desembre del 1950, anava sobri. La filla, Jill, l'hi acompanyava. Ell se l'estimava i l'adulava i l'adorava. En cadascuna de les seves etapes de pelegriatge: Japó, Europa, Los Angeles, hi havia dones. En va fer amants: Meta Carpenter, amb el perfil de Grace Kelly; Ruth Ford,

una vella col·lega de la Universitat de Mississipi (Ole Miss), actriu i després membre de la direcció de la Warner a Hollywood; Joanne Williams a París (i tantes més, no en direm pas el nom, que van deixar hereus), Else Johnson a Estocolm, Jean Stein a Sant Moritz, París, Roma, el Caire, París. Eren totes encantadores. Una classe especial. Sobretot Jean Stein, la periodista. No eren dones cèlebres. Els pagesos no es giten amb stars. S'estimen més les intel·lectuals primes, com tots els homes senzills, desesperats i elegants. Faulkner

era elegant, fins i tot amb un vestit foradat (posa en una foto amb un vestit desfet i aconsegueix un bon aspecte). Un *gentleman*, però pagès. Una altra disfressa que li anava molt bé, tallada a mida per a ell.

El nét del coronel que escribia. William era bencarat i menut (1,68 m). És a dir, tímid i sinistre. En les 318 fotos de l'impressionant *Album Faulkner* de la Pléiade, s'hi endevinen tres somriures. La seua ciutat, Oxford, Mississipi, no és gaire més alegre, la seua família tampoc. Família en decadència; no pas "petits blancs" vindicatus, no, però lluny del "coronel" William Clark Falkner (serà Will qui s'hi afegirà la "u" per signar el seu primer poema), el besavi i model. Portava una barba a la Buffalo Bill (coronel Cody), mimetisme corrent. Al Sud, l'aristocràcia es me-

sura no pas amb un títol de duc o de baró, sinó amb la manera de merèixer el grau (molt civil) de "coronel". A cada ciutat –i a cada novel·la de William Faulkner– hi ha, al centre de la gran plaça, l'estàtua del soldat confederat. Uniforme gris amb bocamànegues daurades. Els negres, treballadors municipals, hi netegen les cadagades de pardal. El soldat mira de dalt a baix la vida, la ciutat, els seus habitants i el temps passat. La seua ombra és el quadrant solar de la societat. S'ha impregnat en l'aire i en les rancúnies. El xiquet mira l'heroi petrificat cada matí quan surt de casa del pare, sense dret, ell, a ser anomenat "coronel". Un fracassat?

El pare, Murry Cuthbert Falkner, no té res més. Son pare (el "jove" coronel Falkner) s'ha venut per 75.000 dòlars la companyia ferroviària fundada pel coronel William Clark, del qual el nét ha heretat el nom. I el gust per l'escriptura. I és que l'heroi familiar, nascut l'any 1825 i mort l'any 1898 (William va coincidir-hi dos anys), va conèixer l'èxit amb *El carrer blanc de Memphis* –novel·la d'aventures, un quart semblant a *Allò que el vent s'endugué* i tres quarts una ximpleria digna de la col·lecció Harlequin– de la qual es faran trenta-sis edicions. Escrip-tura sí, èxit no. Faulkner aconseguirà tiratges molt més modestos: 1.998 exemplars de *Sartoris* (on va fer renàixer el valor del ferrocarril), 1.789 d'*El soroll i la furia*, 2.522 de *Mentre agonitza*; *Santuari* arribarà als 6.457. Només són obres mestres. I l'última citada d'escàndol. Però William Faulkner, que anirà sempre curt de diners, viurà de les bestretes demanades als editors i aconseguirà, amb les seves pobres vendes, comprar Rowan Oak, una casa blanca amb una columnata extremadament sudista, construïda l'any 1840 per un plantador irlandès. Hi instal·larà la seua Underwood abans de contractar dos servents negres, Uncle Ned i Mammy Collie, i de comprar, entre Hollywood i el Nobel, terres i un estable per al seu cavall, Tempy. Es farà retratar

Portada de la segona novel·la de Faulkner, 'Mosquitoes', en què descriu els ambients bohemis de Nova Orleans.
Els primers tiratges de les novel·les de Faulkner van ser modestíssims: de *Mentre Agonitza* només se'n van fer 2.522 exemplars i d'*El soroll i la furia*, 1.789.

ARXIU / EFE

de *squire* anglès amb vestit vermell i copalta negra, i exposarà aquesta imatge de petit esnob, penjada amb la de Guillem [William] el Gran a la seua biblioteca. Tempy i l'alcohol li causen problemes físics regularment. Blaus, torcedures, i àdhuc greus desplaçaments de vèrtebres, que ell es tracta amb bourbon. Homeopatia.

El Faulkner jove. El fill del modest escrivà de l'Oxford First National, banc fundat l'any 1910 pel fill del coronel, i igualment perdut, calla tancat a la seua petita ciutat (Oxford té en aquell moment menys de dues mil ànimes, el 90% de les quals són negres). Amb la seua petita estatura, una inferioritat que l'angoixa. I amb una por estúpida, la de ser impotent. Les seues visites postadolescents als bordells de Memphis no faran res. Aconseguirà deslliurar-se d'aquesta por escrivint la violació de Temple Drake, raptada per Popeye —realment impotent— a *Santuari*, violació perpetrada amb una panolla de dacsca. No eixim de la ciutat literària de Jefferson (Faulkner va nàixer a Jefferson Street, New Albany, i el president de la Confederació vençuda s'anomenava Jefferson Davis), ciutat creada a partir del model d'Oxford, ni de les cultures de cereals locals, només eixim de la por gràcies a l'escriptura d'horror més grans i més negres.

Aquest jove William deixa que el seu primer amor, Estelle Oldham, balle amb els altres, perquè no gosa llançar-se a la pista i mesurar-se amb els gegants, i deixa que es case, després, l'any 1918, amb un advocat. Esperarà onze anys que es divorcie per poder estar, finalment, a prop seu i ser, si no fidel, sí el seu espòs fins la seua mort. Aquest Faulkner que no escriu encara, tret d'uns quants versos a la Mallarmé, gènere per al qual va mal armat [*mal armé*, en francès], ignora que és seductor, i ment. Mentirà sempre. S'inventa la vida, es tria els futurs possibles, amb els quals acabarà creuant-se: plantador, aventurer, aviador. Sobretot, aviador.

El petit William vol participar en la Gran Guerra. Els seus pares pro-

testen enèrgicament, però se'n va al Canadà per enrolar-se en la RFA. Només hi resistirà de cadet durant 179 dies: no portava gorra d'ales de plata, sinó un barret horrorós. Furta un uniforme d'oficial, s'hi cus els galons de tinent i s'avia cap a Oxford, ajudant-se d'un bastó i coixejant com un cavaller ferit. El creuen i l'avicien fins que comença a ser famós, i un escriptor decideix de recordar aquesta pàgina de la seua glòria. És absurd, però la celebritat obliga a esborrar els somnis. Faulkner confessa la veritat —humiliant per a aquell escriptor. El 1934, es venjarà i aprendrà a pilotar amb un autèntic capità, Vernon Owlie.

L'avió es venjarà del fals Guynermer del Mississipi: el seu germà Dave morirà el 1935, d'un accident amb un avió que William li havia regalat. I després d'una disputa amb la TWA (companyia que pertanyia al productor boig Howard Hughes), William Faulkner fa l'entrada que tots sabem al Plaza Athénée. Abans, ha fet de funcionari de correus a la Universitat d'Oxford, Ole Miss, on el seu pare treballava d'administratiu. Es cansa de distribuir el correu perquè amagar paraules sota sobres segellats li sembla una feina sense sentit. Aconsegueix que el passen a la central elèctrica on és l'encarregat d'alimentar les calderes. S'hi troba

envoltat de carbó, pols, calor i penombra. Opta per capgirar el carretó i el fa servir de taula. Embruta paper amb les mans i amb llampegueigs èpics de tinta. En aquesta fossa Faulkner esdevé Faulkner. *Mentre agonitzo* naix en quarantaset dies sobre el carretó d'un carboner. Segueix després *El soroll i la fúria*, textos mítics escrits per un mig vagabund que va descalç pels carrers i que s'enamora per sempre de Helen Band, una xica amb els ulls de color d'or que es nega a casar-s'hi. Esdevindrà, durant un capítol sencer, una xica "d'ulls grocs". A Faulkner, no li agrada allò que és trivial i edulcorat. L'or d'un iris amat és simplement groc en l'art brut, del costat de Van Gogh. Així que se'n va d'aquí cap a Nova York, de primer, on treballarà de dependent d'una llibreria, i cap a Nova Orleans, després, on hi ha molts artistes sota la pluja, i finalment s'embarca cap a París.

Li agrada aquesta ciutat "que fa olor de pa calent i de drap humit". S'allotja a Montparnasse, al carrer de Delambre i camina cada dia fins al jardí de Luxembourg. Pobre i barbut, juga amb els xiquets. Té vint-i-vuit anys i adora els xiquets: record i nostàlgia d'una primera xiqueta que es deia Alabama i que es va morir als deu dies. "Passe tot el temps al parc. Hi escric i ajude

Gustav Adolf VI de Suècia va lliurar el Premi Nobel de Literatura a Faulkner, el 1950.

L'escriptor deia que, amb els diners dels guions per les pel·lícules de Hawks i els del Nobel, es va poder comprar el bany de casa seva.

ARXIU / EFE

William Faulkner, a l'esquerra, i Bertrand Russell, en la cerimònia del lliurament del Premi Nobel de Literatura a tots dos. Faulkner, que va cobrar menys que Russell pel mateix premi, es va empenyar i, al final del banquet, va fer un discurs on digué exactament allò que pensava.

els xiquets amb els seus petits velers. Hi ha un home vell, tot encorbat, que té també un veler. El posa a l'estany i el seu rostre expressa l'alegria més gran que jo haja vist mai. Quan seré tan vell, per no excusar-me més si no escric, tindrè un bolet com el seu, i em passaré els dies fent navegar un veler al jardí de Luxembourg." Allò que no va escriure va ser "Elmer", una novel·la inacabada, però després n'hi haurà moltes més. Allò que no farà mai serà dur un bolet.

París el tornarà a veure, un quart de segle més tard, quan tindrà diners per embriagar-se amb chassagne-montrachet (1949) la nit de la seua arribada al Plaza després d'haver begut un bloody mary i d'eixir vestit amb uns pantalons de Howard Hawks dues vegades massa grans i un impermeable, també de Hawks, que li arribava fins a les clavilles i que li havia deixat Dee i després de beure's catorze martinis al Harry's Bar. Només després de tot això va acceptar que el portaren a dormir a l'hotel Crillon, lloc triat per Hawks, que maldava per aturar la seua reputació de begut, dient als cans de la Warner, més feroços que no Eliot Ness: "Cal dir que, a Bill, li agrada de beure un poc de tant en tant amb mi". Hawks estava molt per damunt de la llei; ara, per aire-

jar un poc el seu novel·lista preferit, l'envia a la neu, a Saint Moritz amb un altre guionista, Harry Kurnitz, que se suposa que havia de vigilar-lo. Un premi Nobel acompanyat d'un premi Pulitzer era sens dubte una parella molt *chic*. Tot això pel desig de construir una piràmide, per fer enveja a Cecil B. De Mille, per escriure allò que serà *La terra dels faraons*. Els dos escriptors de luxe se'n van al seu exili muntanyós acompanyats de 124 ampolles de chassagne-montrachet (1949), fet que facilita sens dubte la seua amistat, però no pas de dèria, perquè, com es pot demanar a un senyor del Mississipí un guió sobre un faraó?

Novel·listes i cinema. Tot Hollywood es rebel·la contra els escriptors. Parlen d'aquest regne com si fos una dictadura d'imbècils, parlen de semidéus incultes i tirànics que menyspreen el seu cabal poètic. Fitzgerald escriu les cruels històries de Pat Hobby i enverina la llegenda. Llegendes que perdura fins al *Barton Fink* dels germans Cohen, en què un personatge secundari de cabells d'acer, amb una mantinguda de bella silueta a la Jean Stein, hi representa un bastant creïble William Faulkner. Però això era fals. Hollywood va ser una segona pàtria per a

Faulkner. Hawks va ser qui va provar de convèncer-lo, perquè li havia agradat *Moneda de simi*, perquè era aviador, perquè...

Perquè n'hi ha, d'encontres d'aquests. Un bell encontre: "Sóc Howard Hawks". Resposta de Faulkner: "He llegit el seu nom a la part de sota del xec". I van fer unes copes mentre parlaven d'avions i de l'altre gran escriptor que admirava Hawks, Hemingway.

Faulkner no estimava gaire els seus col·legues, tret de Dashiell Hammett, un home molt elegant, físicament un Faulkner més alt amb qui s'embarxava a l'Algonquin, un hotel molt intel·lectual i modern de Nova York, mentre parlen de gramàtica.

Durant les eixides nocturnes i les recepcions literàries, Faulkner dorm o s'escapa als banys per provar locions capil·lars.

Rebutja la mundanitat, i rebutja una invitació a sopar a la Casa Blanca que li envien John i Jackie Kennedy. Comentari seu: "Per què anar tan lluny a buscar un plat de sopa?" Hemingway no li va agradar mai. S'havia rifat massa de Fitzgerald i havia decretat "improbable" el comtat de Yoknapatawpha. Quan Ernest es va suïcidar, el 2 de juliol de 1961, Faulkner va dir: "No m'agraden les persones que fan dreces". Fi de l'oració fúnebre. La de la seua serventa negra era de dotze pàgines.

Hi havia una espècie d'aposta entre Howard i Ernest per realitzar un bon film amb la pitjor novel·la de Hemingway. Ernest va triar, honestament *To Have or Have Not*. Hawks ho va dir a Faulkner que s'hi va apuntar molt content. Enlloc de Cuba, tria la Martinica, substitueix els tràfecs i els diners per la Resistència i en surt *Tenir-ne o no*. Una pel·lícula que modifiquen mil i una vegades, perquè finalment Lauren Bacall i Humphrey Bogart acaben enamorant-se bojament. Faulkner ha aconseguit una obra mestra, diuen.

Ja es mereixia el premi Nobel. Continua passant el temps entre Hollywood, Califòrnia i Oxford, Mississipí, però sense divertir-se. Soterra els seus: la mare, el pare, el germà, la germana, l'àvia. Tot són

penes. Descansa un poc, beu amb Estelle, que també s'ha agafat a beure bourbon, i de fet en morirà. Escriu les seves novel·les i una carta a Howard: "Sec a la terrassa. Comença a ploure, però hi ha un altre soroll d'aigua molt agradable que cal escoltar, és el de la cadena del wàter, la primera que tinc i que acabe de fer-me instal·lar gràcies als guions que vostè m'encarrega."

El Nobel li permetrà de comprar-se el bany complet. El 1949 només aconseguix 15 vots de 18 i perd, doncs, perquè cal la unanimitat. El 1950, l'obté, pels èxits del 1949, el seu millor any de chassagne-montrachet. Bertrand Russell, que no n'ha sentit parlar mai, també l'aconsegueix. 31.175 dòlars per a Russell i només 30.002 per Faulkner. Això no li fa gens de gràcia i a la fi del banquet fa un discurs on diu exactament allò que pensa, i no va begut. Russell està massa ebrí de felicitat i no l'afecta. Però una altra medalla va directa al cor del nou premiat, la Légion d'Honneur, lliurada per Vincent Auriol, president del país que fa olor de pa calent i de drap humit (no es va saber mai per què agradava tant a Faulkner l'olor de drap humit). Faulkner respon amb catorze línies manuscrites amb el seu francès (ple de errors): "Un artista ha de rebre amb humilitat la dignitat que li atribueix aquest país que ha estat sempre la mare universal dels artistes. Un americà ha de conservar sempre amb tendresa tots els records d'aquest país que ha estat sempre la germana d'Amèrica. Un home lliure ha de mirar amb esperança i orgull l'abraçada d'aquest país que ha estat l'expressió de la llibertat de l'home i de l'esperit humà". Declaració d'amor a aquest país per al qual escriurà un guió sobre De Gaulle, un "coronel", un general de brigada amb un títol provisional, molt gran i molt rebel. No es va rodar mai. Sens dubte, seria impossible de rodar. No obstant això,

l'*Express* el va convertir en un document.

Del Mississipí al Nil. Però el veritable regal de Nadal per a William, a Saint Moritz, va ser Jean Stein. La va conèixer el 25 de desembre del 1953. Ella volia entrevistar-lo per a *Paris Review*. Ell li fa el cop del pobre pagès i ella l'acompanya a tot arreu, el plató de *La terra dels Faraons* inclòs. Ella

ARXIU

dia beneït, Kurnitz, el co-guionista, diu a Hawks de sobte: "Bill ha col·laborat en el guió". Silenci absolut. Kurnitz continua llegint: "Els treballs de construcció de la piràmide duren més de quinze anys; el faraó arriba al lloc de la construcció i crida a un capatàs. El Faraó: 'Bé, com va la feina?'"

Això fou tot. És bonic.

Aquesta va ser l'última contribució de Faulkner al setè art. Felicitada, el desembre del 1955 per un jove crític de *Cahiers du Cinéma* anomenat Claude Chabrol: "La part de William Faulkner en *La terra dels Faraons* és massa evident per a negar-la. Es veu fàcilment què, de la història de Chéops i de la seua piràmide, ha pogut seduir l'autor de *Sartoris*. El mite de la tomba apareix constantment en totes les seves obres; i les tombes magnífiques i barroques de *Sartoris* o dels Burden (de *Mentre agonitzo*) són, igual que la piràmide del Faraó, monuments per al record i santuaris de les riqueses d'una civilització". Molt ben vist, Claude.

Les tombes abunden al districte de Yoknapatawpha. Ell reposa, des del 7 de juliol del 1962, en una que hi ha a la falda d'un pujol, a Oxford, Mississipí. Una vorada de pedra blanca delimita una estela dreçada en un quadrat de terra verge, la del Sud, la que fa pols quan el temps és sec. Al costat hi ha una soca, descolorida per la pluja i espatllada per les tempestes, però ningú no l'arrabassarà mai, perquè, si bé no fa gens d'ombra a Faulkner, és el seu guardià. La seua metàfora. La vella soca sobre el descans d'un petit individu del país. Un individu que va conèixer una mena de glòria i que té fins i tot una estàtua, com un bon soldadet vençut, perquè avui, el gran escriptor d'Oxford, Mississipí, s'anomena John Grisham i no val gran cosa comparat amb Hemingway.

Jean-Pierre Dufreigne
Traducció: **Maria J. Seguí**

Faulkner, passejant pels camps del Mississipí. Com les seues obres i els seus personatges, Faulkner és un escriptor del Sud dels Estats Units, el Nobel del Sud.

mira Ramsès, ell no fa res, només escolta tranquil·lament les idees boges que passaven pel cap de Hawks (veure *Hollywood sur le Nile* de Noël Howard, en les edicions Ramsay Cinéma, és increïble). Ell està impressionat pels milers de figurants contractats per a l'exèrcit egipci. S'imagina utilitzant-los per fer un cop d'estat i derrotar Nàsser que ja ha derrotat a Néguib. Dibuixa la bandera de la revolució decorada amb un falcó (*hawk* en anglès). El calmen i un